

MAGYARORSZÁG 20 ÉVE AZ EU-BAN: HOGYAN VÁLTOZOTT A FORINT ÁRFOLYAMA?

2004. május 1-én tíz új állam csatlakozott az Európai Unióhoz, köztük Magyarország. Cikksorozatunkban egy-egy mutató segítségével járjuk körül, hogyan változott hazánk helyzete 20 éves EU tagságunk ideje alatt. Jelen cikkünk témája a forint árfolyamának változása.

Uniós csatlakozásunkat követő években a hazai deviza relatíve stabil volt az euróhoz képest, részben a mélyebb európai integrációnk következtében erősödő befektetői bizalomnak köszönhetően. Persze rövid távú kilengések ekkor is voltak, melyre jó példa a kiszivárgó költségvetési adatokat követő forintleértékelődés. Mindennek ellenére az euró-forint árfolyam lényegében megegyezett 2004-ben és 2008-ban.

Mint a legtöbb kis és nyitott gazdaságban, a 2008-as globális pénzügyi válság nálunk is éles devizaleértékelődést eredményezett. Mindössze egy év alatt közel 12%-kal gyengült a hazai fizetőeszköz az euróhoz képest. Ezt követően a gazdaságpolitika céljai megváltoztak, a jegybank élt a forintleértékelés konvencionális és nem konvencionális eszközeivel. A cél az export versenyképességének növelése volt: ha gyenge a forint, az exportálók külföldi devizában realizálódó árbevétele többet ér itthon forintban. Ezzel a külföldi tőkebefektetések beáramlását is ösztönözni kívánta a hazai kormányzat, hiszen a gyengülő forint euróban mérve csökkenti a magyar munkaerő (és vagyontárgyak) költségét, ha az egyéb körülményektől eltekintünk. Más oldalról a magyarok számára felértékelődik a külföldi munkavállalás lehetősége is, illetve a turisták számára is olcsóbbá válik a magyarországi nyaralás.

A romló árfolyam azonban az importált árut vásárló lakosság és vállalati szektor számára kedvezőtlen. Ráadásul gyengülő forint mellett a külföldi nyaralások finanszírozása is egyre drágábbá válik.

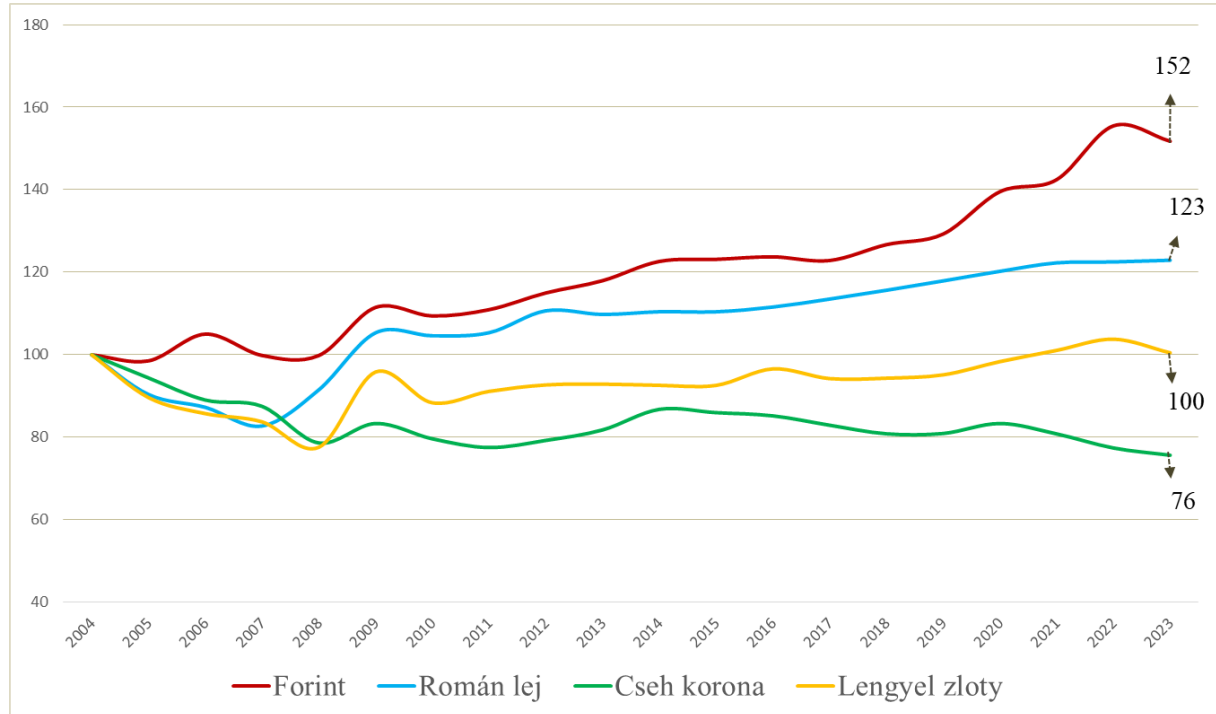
A relatíve stabil leértékelődés időszakát a 2020-as koronavírus válság törte meg. Világpiaci sokkok és válságok esetén a befektetők jellemzően elfordulnak a kisebb, sérülékenyebb feltörekvő piacoktól, és az erősebb, nagyobb gazdaságok devizáiba helyezik át pénzüket. Az erős kormányzati költekezés miatt megugró államadóssági szint, valamint az alacsonyan tartott kamatlábak óhatatlanul is hozzájárultak a forint közel 8%-os 2020-as leértékelődéséhez.

Egy relatíve stabil 2021-es árfolyamszint után 2022-ben ismét nagyot gyengült a forint: 2022-folyamán 9%-kal kellett többet fizetni az euróért az előző évhez képest. Ennek fő oka az orosz-ukrán háború következtében megugró energiaárak, és az emiatt drasztikusan romló külkereskedelmi mérleg, de nem segített az államháztartási hiányt tovább növelő választási költekezési hullám sem. Mindannyian emlékszünk a tartósan 400 forint feletti, sőt, a leggyengébb pillanatában a 430-as szintet is elérő árfolyamra.

Rosszul jártak azonban, akik ebben az időszakban további gyengüléstől tartva euróra váltották pénzüket: 2023 a forinterősödés éve lett, ekkor átlagosan 2,4%-

kal volt magasabb a hazai deviza értéke, mint az energiaválság évében. Idén újra gyengélkedik a forint, 2024 első fél évében 3,7%-ot veszített értékéből.

Régiós devizák árfolyamának alakulása az euróhoz képest (2004=100%)

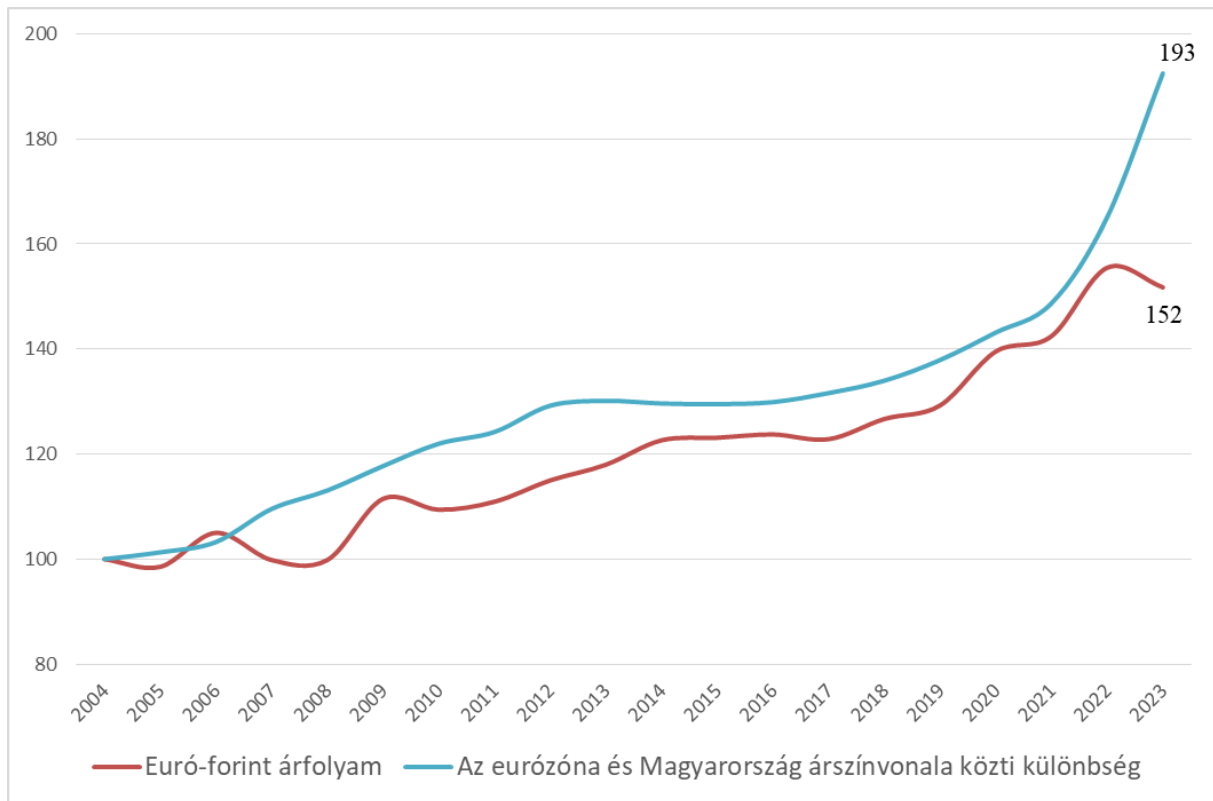
Forrás: KSH, GKI számítás (2024)

Ha a hazai devizaárfolyamot összehasonlítjuk a régiósakkal, szembetűnő a forint leértékelődése. Bár a román áremelkedés az előző 20 évben lényegében megegyezett a magyarral, az 52%-os forintgyengüléssel szemben keleti szomszédunk fizetőeszköze csak 23%-ot veszített értékéből az uniós devizával szemben. Egy lengyel zlotyért lényegében ma ugyanannyi eurót lehet kapni, mint 20 éve, a cseh korona pedig nagymértékű erősödést tudott felmutatni (+24 százalékpont). A lengyelek és a románok nagyobb arányban dolgoznak külföldön, mint a magyarok, így az ő hazautalásaik erősítik a zlotyt és a lejt. Továbbá a hazai deviza erősödése ellen dolgozik, hogy az EU-s támogatások átváltása forintra a jegybankon keresztül történik.

Mennyiben magyarázza a forint leértékelődését a magas infláció?

Az elmúlt két évtized során a magyar forint és az euró közötti árfolyam jellemzően a Magyarország és az eurózóna közötti inflációs különbségeknek megfelelően alakult. A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy ha hazánkban magasabb volt az infláció, mint az eurózónában, akkor a forint értéke nagyjából ezzel a különbséggel párhuzamosan csökkent az euróval szemben.

Euró-forint árfolyam és az eurózóna és Magyarország árszínvona közötti különbség (2004=100%)

Forrás: Eurostat, GKI számítás

2023-ban ez a trend megszakadt: **annak ellenére, hogy Magyarországon az áremelkedés jelentősen meghaladta az eurózónáét, a forint erősödni tudott az az uniós fizetőeszközzel szemben.** Ennek fő oka, hogy az MNB a magas infláció leküzdése céljából magas irányadó kamatot állapított meg, a kedvező hozamok pedig vonzották a pénzüpi befektetőket, erősítve a hazai devizát. 2023-ra tehát teljesen elszakadt egymástól a két mutató. Ez veszteséget jelent a hazai exportőröknek, ami részben magyarázatot ad az exportorientált ipari termelés gyengélkedésére Magyarországon.

GKI GAZDASÁGKUTATÓ ZRT.

1056 Budapest, Váci utca 84. fszt.2.

Telefon: +36-30-014-7848 E-mail: gki@gki.hu

További információk:

Molnár László (molnar.laszlo@gki.hu) és Mihályi Máté (mihalyi.mate@gki.hu)